ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 78, Δεκέμβριος 2001

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΗΠΕΙΡΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

◆ Ανθρώπινο δυναμικό στον πρωτογενή τομέα - εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση. ◆ Οι προτάσεις των γερμανικών συνδικάτων για την οικονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης. ◆ Κοινωνικό κράτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και παγκοσμιοποίηση. ◆ Η απασχόληση και η ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. ◆ Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 78, Δεκέμβριος 2001

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Το ανθρώπινο δυναμικό και το εκπαιδευτικό του επίπεδο αποτελούν, εκτός των άλλων, ένα από τα βασικά μελετητικά και ερευνητικά αντικείμενα ενασχόλησης των περιφερειακών τμημάτων του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, στη προσπάθειά τους να στηρίξουν αποτελεσματικά τη παρέμβαση του συνδικαλιστικού κινήματος σε περιφερειακό επίπεδο. Στα πλαίσια αυτών των δραστηριοτήτων το Περιφερειακό Ινστιτούτο Εργασίας Ηπείρου, πραγματοποίησε μελέτη με θέμα: "Ανθρώπινο δυναμικό στον πρωτογενή τομέα, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση" περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στο τεύχος αυτό της ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ. Επιπλέον, παρουσιάζονται άρθρα σχετικά με τις προτάσεις των γερμανικών συνδικάτων για μια αλλαγή στρατηγικής στην οικονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης, το κοινωνικό κράτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη παγκοσμιοποίηση καθώς επίσης και άρθρο για την απασχόληση και την ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος, η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ παρουσιάζει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** ΤΟ Δ.Σ.ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Χρήστος Πολυζωγόπουλος, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Νώντας Λαμπρακάκης, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Διευθύνων Σύμβουλος* Φ. Φατούρος, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Π. Γρατσάνης, Χ. Καλύβας, Ν. Τσιούνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Λ. Τέσκος, •**ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 3327710, 3327726, Fax: 3304452• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ** www.inegsee.gr.• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 5156820, Fax: 5156811

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ[1]

Είναι γνωστό πως τόσο από το εθνικό, όσο και από το περιφερειακό σκέλος, δαπανώνται κάθε έτος εκατοντάδες εκατομμύρια σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της Ηπείρου και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Το σημαντικότερο ίσως κομμάτι των προγραμμάτων καταλαμβάνουν εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν άμεση σχέση με τον πρωτογενή τομέα, αφού είναι ο κυρίαρχος οικονομικός τομέας της Ηπείρου.(το 30,4% της συνολικής απασχόλησης αφορά την αγροτική δραστηριότητα, έναντι του 18,7% του μέσου όρου της Ελλάδας και του 5% της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Από την άλλη μεριά έχει αποδειχθεί ότι η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Ο πιο βασικός λόγος είναι πως, τόσο το αντικείμενο, όσο και το περιεχόμενο των εκπαιδεύσεων, δεν καθορίζονται με βάση την επιστημονική ανάλυση και προσέγγιση των σύγχρονων αναγκών του αγροτικού χώρου, αλλά με κριτήριο την προσωπική εμπειρία, την επαναληψιμότητα επιτυχημένων προτάσεων και την έμπνευση μελών των θεσμοθετημένων για προτάσεις οργάνων.

Αυτό διαπιστώθηκε από τη Γ.Γ Περιφέρειας Ηπείρου και ανέθεσε στο ινστιτούτο Εργασίας/ ΓΣΕΕ, Περιφέρειας Ηπείρου, την εκπόνηση μελέτης με τίτλο: "Ανθρώπινο δυναμικό στον πρωτογενή τομέα- Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση."

Στην προσπάθειά του το Ινστιτούτο να ανταποκριθεί πληρέστερα στις απαιτήσεις της μελέτης, έκρινε σκόπιμο να συνεργαστεί με το Τ.Ε.Ι Ηπείρου για την υλοποίησή της, το δε Τ.Ε.Ι. έκρινε από τη μεριά του ότι η μελέτη αυτή προάγει το ρόλο του στην Ήπειρο και διευρύνει τη δημιουργία πολύτιμων συνεργασιών.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σε ένα αγροτικό-οικονομικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, σκληρό ανταγωνισμό, όρους παγκοσμιοποίησης, αλλά και απροθυμία διαδοχής των παραδοσιακών αγροτικών εκμεταλλεύσεων το αντικείμενο της μελέτης περιέλαβε:

Α) τον εντοπισμό δραστηριοτήτων που θα προσφέρουν ικανοποιητικό αγροτικό εισόδημα, αλλά και δυνατότητα επιβίωσης στην μελλοντική μορφή οργάνωσης της αγροτικής παραγωγής της Ε.Ε της Κ.Α.Π και τον Οργανισμό Εμπορίου

Β) τον σχεδιασμό κατάλληλων εκπαιδευτικώνπρογραμμάτωνγιαπροτεινόμενα εξειδικευμένα στελέχη και άτομα, αξιοποιώντας στο έπακρο το ανθρώπινο δυναμικό του πρωτογενή τομέα.

Κύριος στόχος, μέσω της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού θα είναι η προσαρμογή της τοπικής αγροτικής παραγωγής στις νέες απαιτήσεις και η συγκρότηση του πληθυσμού στον αγροτικό χώρο, ώστε να στα-

1 Η ομάδα σύνταξης της μελέτης που καθοδηγήθηκε από τον Πρόεδρο του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ Περιφέρειας Ηπείρου κ. Κώστα Καζαντζίδη απαρτιζόταν από την υπεύθυνη της μελέτης κ. Αθηνά Τζώρα, καθηγήτρια Τ.Ε.Ι Ηπείρου, τον κ. Γιάννη Σκούφο καθηγητή εφαρμογών του ΤΕΙ Ηπείρου, τον κ. Γιώργο Καρρά, καθηγητή εφαρμογών του ΤΕΙ Ηπείρου, τον κ. Γιώργο Γκίζα, καθηγητή εφαρμογών του ΤΕΙ Ηπείρου, Πολυμέρη Πούλιο, επιστημονικό συνεργάτη ΙΝ.Ε-ΓΣΕΕ Ηπείρου.

ματήσει να είναι ο κύριος τροφοδότης της ανεργίας στην Ήπειρο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ενέργεια κλειδί που καθόρισε την ποιότητα και την αξιοπιστία της μελέτης ήταν ο εύστοχος εντοπισμός και η πλήρης τεκμηρίωση των αναγκών, άρα και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απαιτούν στα πλαίσια της επόμενης πενταετίας. Έχοντας λοιπόν την παραπάνω βασική επιδίωξη εφαρμόστηκε η εξής μεθοδολογία:

ΦΑΣΗ Α΄. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η διερεύνηση ακολούθησε δύο άξονες:

Άξονας 1. Την άμεση και όχι έμμεση καταγραφή των υπαρχόντων αγροτικών εκμεταλλεύσεων και της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα .

Οι γενικές κατηγορίες αγροτικής παραγωγής που διερευνήθηκαν κατατάχθηκαν στη φυτική παραγωγή με υποκλάδους τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας, τις κηπευτικές καλλιέργειες, την ανθοκομία, τα αρωματικά φυτά, τις δενδρώδεις καλλιέργειες, τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες, τα Π.Ο.Π, τα προϊόντα γεωργικής ένδειξης, τις υποδομές επεξεργασίας, τυποποίησης και εμπορίας της φυτικής παραγωγής και τη βιολογική Γεωργία, στους Δασικούς πόρους, στη ζωική παραγωγή με υποκλάδους την αιγοτροφία, προβατοτροφία, τη βοοτροφία, τη γαλακτοπαραγωγό αγελαδοτροφία, τη χοιροτροφία, τη πτηνοτροφία, την μελισσοκομία, τις υποδομές επεξεργασίας, τυποποίησης και εμπορίας των ζωοκομικών προϊόντων και τη βιολογική κτηνοτροφία, στα οικοσυστήματα εσωτερικών υδάτων, την περιβαλλοντική προστασία, όπως και την αξιοποίησή τους, στην αλιεία με υποτομείς τις υδατοκαλλιέργειες εσωτερικών υδάτων και τις υδατοκαλλιέργειες αλμυρών υδάτων, ιδίως του Αμβρακικού κόλπου.

Άξονας 2. Τη διερεύνηση δημιουργίας νέων αγροτικών δραστηριοτήτων που μπορούν επιτυχώς να αναπτυχθούν στην περιοχή.

Η διερεύνηση του άξονα 1 αποσκοπούσε στον εντοπισμό των αναγκών και το σχεδιασμό προγραμμάτων κατάρτισης, που οι καταρτιζόμενοι θα απορροφηθούν σε υπάρχουσες εκμεταλλεύσεις, είτε με σχέση εργασίας, είτε ως διάδοχοι των υφισταμένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Η διερεύνηση του άξονα 2, αντίθετα, είχε ως αντικειμενικό στόχο το σχεδιασμό προγραμμάτων κατάρτισης για δραστηριότητες που θα προκύψουν από τις προβλεπόμενες αλλαγές στον αγροτικό χώρο στα πλαίσια της προσαρμοσμένης γεωργίας ή από αλλαγές που θα προκύψουν από προγράμματα αναδιαρθρώσεων, σχεδιαζόμενα εγγειοβελτιωτικά έργα ή άλλες δομικές μεταβολές.

Σημαντική συμβολή στη πρώτη φάση της μελέτης διαδραμάτισε η επιτόπια έρευνα (93 επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί, κτηνοτρόφοι, γεωργοί όλων των αγροτικών συστημάτων και 32 ειδικών επιστημόνων, διευθύνσεων αγροτικής ανάπτυξης και στελεχών μεταποιητικών βιομηχανιών) που διεξήχθη μέσω ειδικών επεξεργασμένων ερωτηματολογίων, επιπρόσθετα δόθηκαν ερωτηματολόγια σε όλες τις υφιστάμενες εκπαιδευτικές δομές του πρωτογενή τομέα (σελ.204-230)

Σκοπός του ερωτηματολογίων ήταν, να βασιστεί η έρευνα κυρίως σε ποιοτικά χαρακτηριστικά και σε διασταυρούμενες θέσεις αντί μόνο των στατιστικών στοιχείων.

ΦΑΣΗ Β΄. Επεξεργασία των στοιχείων και τεκμηρίωση των αναγκών.

Η μελέτη δεν αρκέστηκε στην ποσοτικοποίηση μόνο των αναγκών αλλά εντρύφησε και στη δυνατότητα απορρόφησης από την αγορά εργασίας των ειδικοτήτων που επιλέχθηκαν, καθώς και το προβλεπόμενο διάστημα απασχόλησης, ώστε η σχεδιασθείσα κατάρτιση να έχει το μέγιστο όφελος.

Η επεξεργασία των στοιχείων παρέχει σημαντικές υποδείξεις και για το είδος της εκπαίδευσης, τις ανάγκες, τον τρόπο παροχής της και τους λόγους της συμμετοχής ή της απόρριψης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1
ΑΝΑΓΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

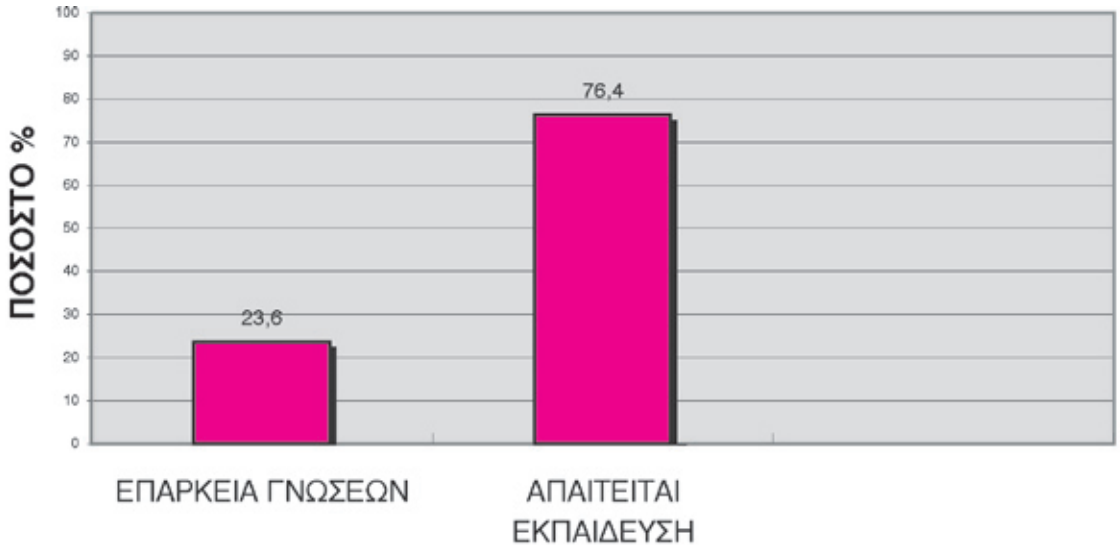

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

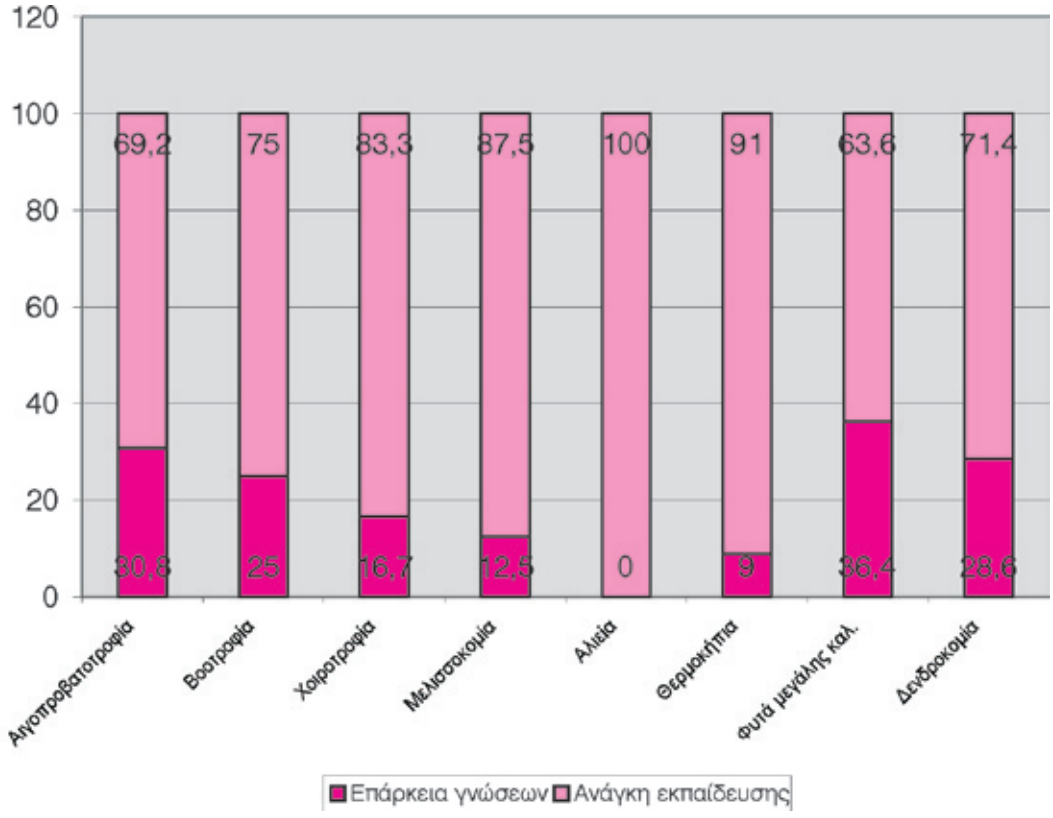

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

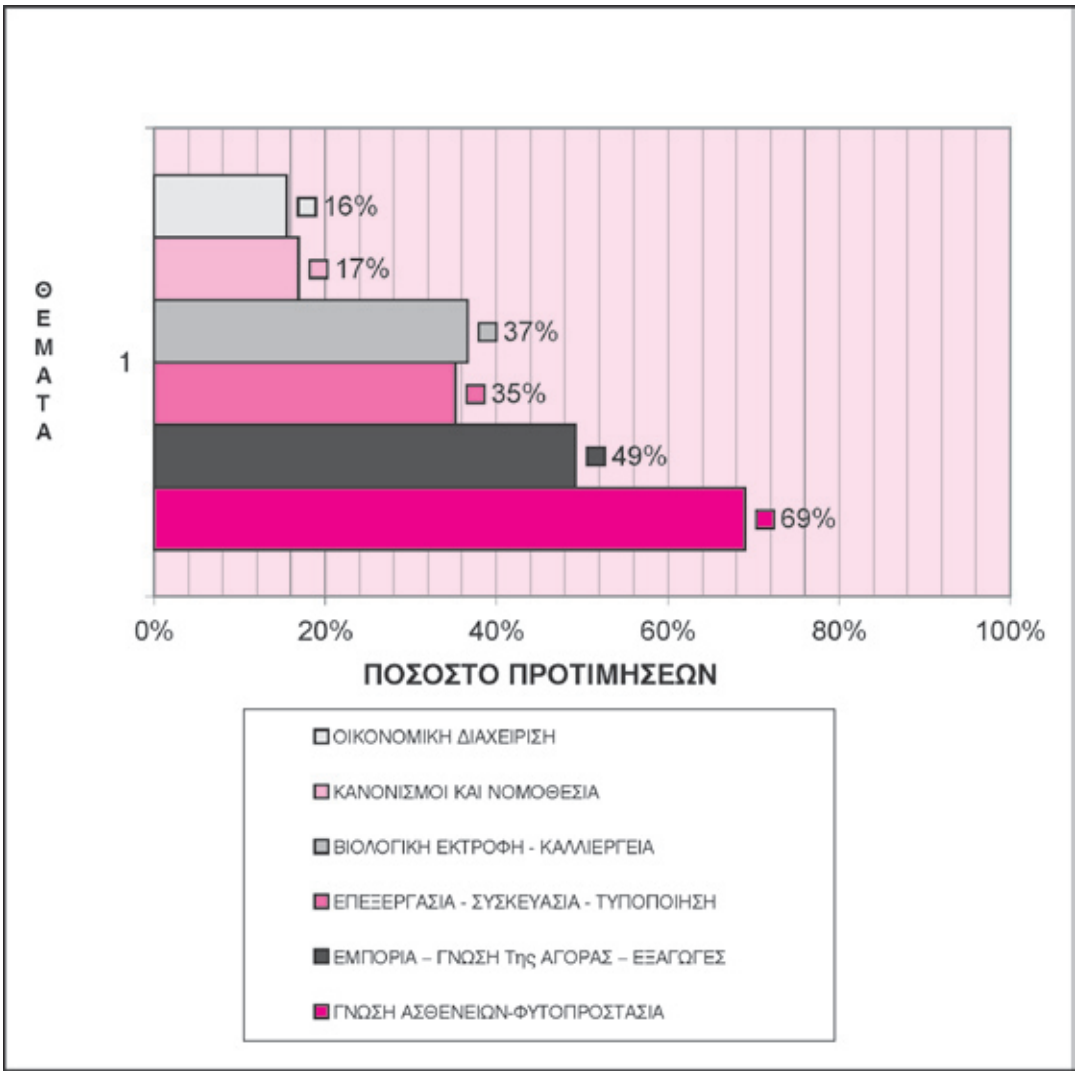

ΓΡΑΦΗΜΑ 4
ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

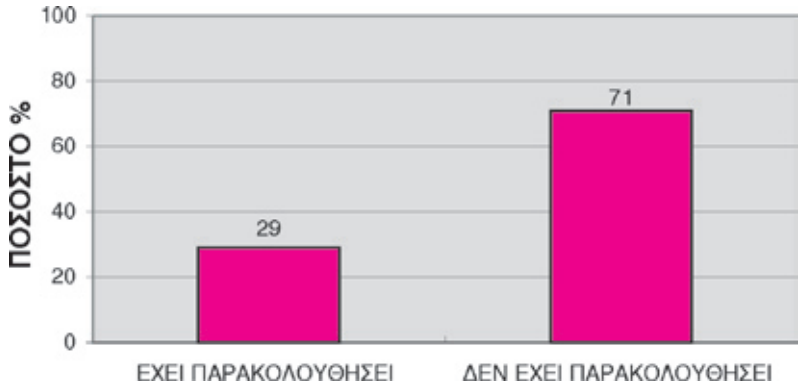

ΓΡΑΦΗΜΑ 5
ΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

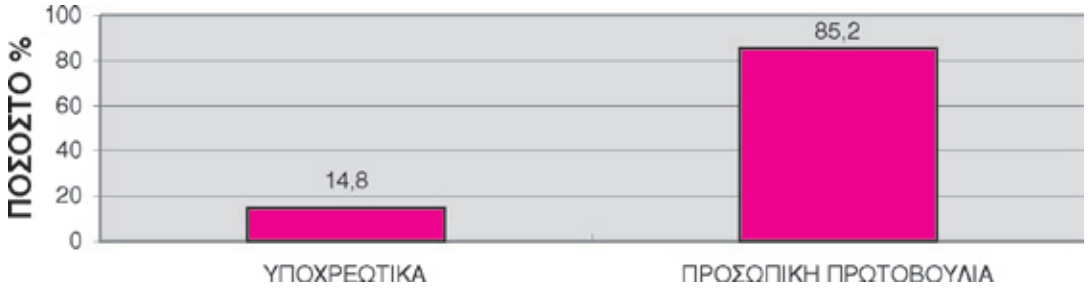

ΓΡΑΦΗΜΑ 6
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΕΜΕΙΝΑΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

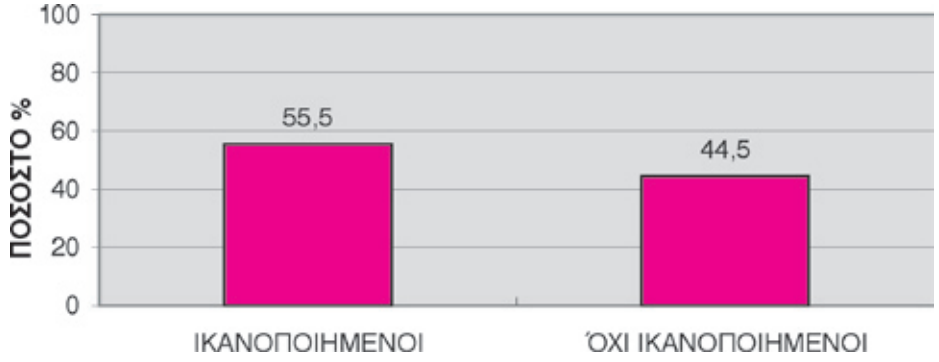

ΓΡΑΦΗΜΑ 7
ΛΟΓΟΙ ΜΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

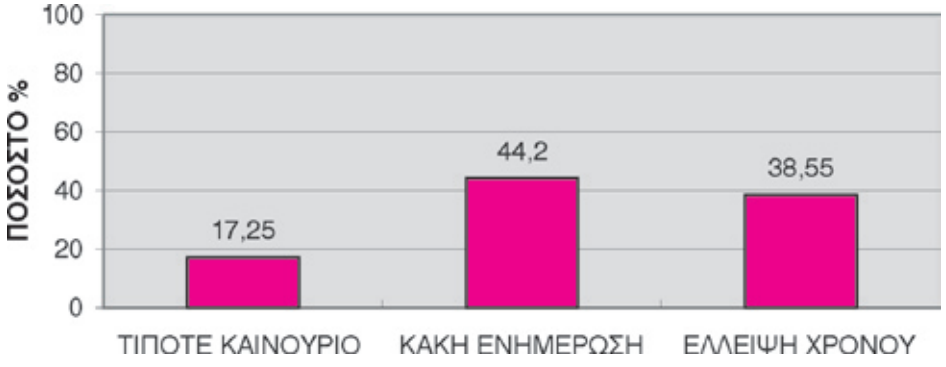

ΓΡΑΦΗΜΑ 12
ΤΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

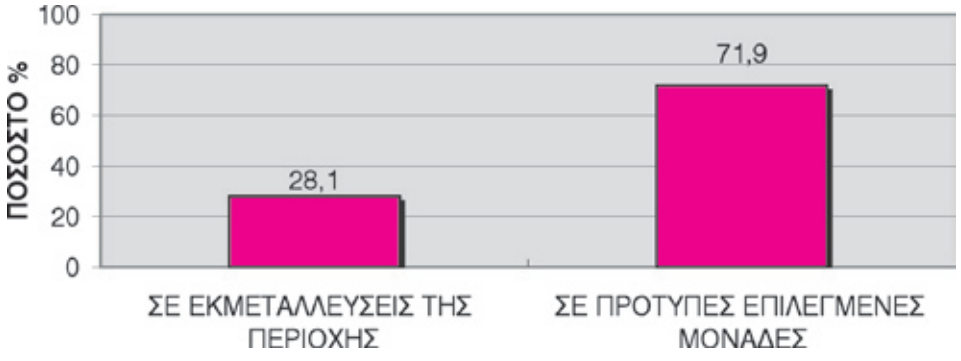

Με βάση τα προαναφερόμενα στοιχεία αποδεικνύεται πως το 76,4% των ερωτηθέντων πιστεύει πως απαιτείται εκπαίδευση για 1 έως 3 γνωστικά αντικείμενα της εργασίας τους, ενώ ο λόγος που το 45% δηλώνει μη ικανοποιημένο από τα προγράμματα κατάρτισης είναι η συμβατικότητά τους και η διεξαγωγή τους από ακατάλληλους ανθρώπους σε ακατάλληλους χώρους (κυρίως θεωρητικά).

Στα θέματα που αναδεικνύονται σαν πρώτη προτεραιότητα για τους αγρότες όπως είναι η Φυτοπροστασία και οι ασθένειες, οι φορείς τα κατέταξαν στα θέματα υψηλής προτεραιότητας, ενώ σχεδόν όλοι δέχονται ότι η πρώτη προτεραιότητα είναι η γνώση και η συνεχή επαφή του αγρότη με τις νέες τεχνικές και την αγορά, θέματα που οι αγρότες τα θεωρούν δευτερεύοντα. Στην αιτιολόγηση των φορέων για την θέση τους αυτή δόθηκε μια άριστη εξήγηση που σχετίζεται με το διαρκώς μεταβαλλόμενο και έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Στην ίδια λογική εντάσσεται και η υψηλή προτεραιότητα που δίνουν οι φορείς για την βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία.

Εντύπωση προκαλεί ότι τα θέματα που σχετίζονται με την Κοινοτική Νομοθεσία οι αγρότες τα θεωρούν επουσιώδη ενώ οι Κρατικοί Φορείς κυρίως, και λιγότερο οι ιδιωτικοί, τα κατατάσσουν σε υψηλή προτεραιότητα. Η εξήγηση γι΄ αυτό είναι, ότι οι Δημόσιοι φορείς που είναι υπεύθυνοι για σειρά ενισχύσεων και επιδοτήσεων θα είχαν λιγότερη εργασία και ταχύτερη διεκπεραίωση, αν οι αγρότες ήταν γνώστες των όρων και προϋποθέσεων των Ευρωπαϊκών Κανονισμών.

Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι οι ιδιωτικοί φορείς και κυρίως αυτοί που ασχολούνται με συσκευασία - τυποποίηση και εμπορία, θεωρούν πρώτη προτεραιότητα εκπαίδευσης την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, άποψη που βρίσκεται και σε υψηλή προτεραιότητα στους αγρότες (66%). Το γεγονός αυτό είναι φυσικό και δείχνει την κατεύθυνση της πίεσης

που ασκείται από τους ιδιώτες για βελτίωση της ποιότητας προς τους παραγωγούς.

Αυτό που χρίζει σχολιασμού είναι ότι η πλειονότητα των φορέων, όσο και οι αγρότες θεωρούν από τις τελευταίες προτεραιότητες την γνώση για την οικονομική διαχείριση των μονάδων.

Εδώ παρατηρείται μια αντίφαση, δεδομένου ότι όλοι δέχονται την ανάγκη επαφής του αγρότη με την αγορά ώστε να αποκτηθεί η απαραίτητη ευελιξία και προσαρμοστικότητα της παραγωγής, δεν θεωρούν όμως απαραίτητη την οικονομική γνώση, που είναι ο κυριότερος παράγοντας ορθολογικής ανάλυσης και τελικής απόφασης. Ίσως το γεγονός αυτό δικαιολογείται από τις αποτυχημένες κατά καιρούς απόπειρες που έγινα για να πεισθεί ο παραγωγός να τηρεί έστω και απλούς γεωργικούς λογαριασμούς.

Σαν τελικό συμπέρασμα πάντως μπορεί να ειπωθεί ότι δεν υπάρχει μεγάλη διάφορα μεταξύ των εκπαιδευτικών αναγκών που επιθυμούν οι παραγωγοί και αυτών που κρίνουν οι εμπλεκόμενοι φορείς, εκτός μερικών περιπτώσεων.

Γενικό συμπέρασμα είναι ότι, σίγουρα, το εκπαιδευτικό σύστημα των αγροτών θα μπορούσε να είναι πολύ καλύτερο και ότι μέχρι τώρα αντιμετωπίζεται με βάση τις παλιές εμπειρίες και με αρκετή προχειρότητα. Οι κυριότερες επισημάνσεις που αφορούν το υπάρχον σύστημα είναι:

- ✓ Ο προγραμματισμός δεν γίνεται με βάση ένα ολοκληρωμένο σύστημα που να βασίζεται στις πραγματικές ανάγκες. Η αιτία αυτή αποδίδεται κυρίως στην γραφειοκρατική κατεύθυνση που έχει δοθεί στις γεωτεχνικές υπηρεσίες
- ✓ Δεν υπάρχουν ή δεν έχουν αναπτυχθεί σχέσεις με πρότυπες μονάδες που θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέσω επισκέψεων παράδειγμα για τους παλιούς και χώρους πρακτικής και μαθητείας για τους νέους αγρότες.
- ✓ Οι εκπαιδευτές δεν έχουν πολλές φορές ούτε την κατάλληλη τεχνική για την άσκηση της διδασκαλίας και ούτε είναι πάντα ενήμεροι για νέα δεδομένα της επιστήμης και της αγοράς.
- ✓ Ακαταλληλότητα χώρων και ελλιπές εκπαιδευτικό υλικό
- ✓ Τέλος απουσία κάθε μορφής ουσιαστικής αξιολόγησης της εκπαίδευσης, δηλαδή να διαπιστωθεί πως η εκπαίδευση επέδρασε στον παραγωγό και κατ΄ επέκταση στην διαχείριση της εκμετάλλευσης του.

Οι παραπάνω απόψεις έρχονται σε πλήρη ταύτιση και με την εκτίμηση του μελετητή, εκτίμηση που βασίστηκε τόσο στην ανάλυση των μέχρι τώρα εκπαιδευτικών προγραμμάτων όσο και στην ανάλυση του ερωτηματολογίου προς τους αγρότες της περιοχής.

ΦΑΣΗ Γ΄ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η φάση αυτή αναδεικνύει τις ανάγκες κατάρτισης στο πρωτογενή τομέα για κάθε αγροτικό κλάδο και για κάθε περιοχή, οι οποίες συνδέονται σαφώς και με τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές δομές στην περιοχή ή στο νομό γενικότερα. Στο παρόν κεφάλαιο της μελέτης αναλύεται ο σχεδιασμός των

προγραμμάτων, οι τρόποι υλοποίησης, η προσαρμογή της διδασκαλίας, η θεωρητική και πρακτική περιοχή της γνώσης, η ύπαρξη ικανών εκπαιδευτικών, η ύπαρξη χώρων πρακτικής άσκησης, ο χρόνος και η διάρκεια των εκπαιδεύσεων, η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας

Με βάση τα αντληθέντα στοιχεία το 50% του αγροτικού εισοδήματος βασίζεται στις επιδοτήσεις, εκτός των βιομηχανικών ζωοτροφών της πτηνοτροφίας και χοιροτροφίας στην παρούσα συγκυρία. Υπάρχει δεδομένη στροφή στην πολυδραστηριότητα, σε ολοκληρωμένα προγράμματα διαχείρισης ποιότητας και στην εκμετάλλευση νέων επιστημονικών και τεχνολογικών δεδομένων για δημιουργία σύγχρονων μονάδων, με στόχο τη συμπίεση του κόστους, αλλά και τη διατήρηση της ποιότητας, με έμφαση στην ασφάλεια του τελικού προϊόντος (ελαχιστοποίηση πηγών μόλυνσης-ρύπανσης).

Παράλληλα επιβάλλεται οι αγρότες να οργανωθούν σε νέα βάση, να καθετοποιηθεί η παραγωγή τους για να πετύχουν άριστα οικονομικά αποτελέσματα (συνένωση πρωτοβαθμίων συνεταιρισμών, αποθήκες-ψυγεία χονδρεμπορίου, συσκευαστήρια, οργάνωση τμήματος εμπορίου, δημιουργία επαγγελματικών ενώσεων).

Έτσι η μελέτη καταλήγει σε μέτρα και τομείς προώθησης της αγροτικής παραγωγής

- Μέτρο στήριξης της πολυδραστηριότητας με έμφαση τον Αγροτουρισμό, οικοτουρισμό
- Μέτρο εκσυγχρονισμού, προσαρμογής των γεωργικών-κτηνοτροφικών αλιευτικών εκμεταλλεύσεων (εφαρμογή τεχνολογικών προτύπων στην παραγωγή, αυτοματοποίηση, ISO, HACCP, συστήματα ελέγχου και εφαρμογής ποιότητας)
- Μέτρο στήριξης εναλλακτικών μορφών παραγωγής(βιολογικές εκτροφές, βιολογική γεωργία, προγράμματα ολοκληρωμένης καταπολέμησης, ονομασία προέλευσης, ονομασία γεωγραφικής ένδειξης)
- Μέτρο οργάνωσης των παραγωγών (δημιουργία αγορών, συνένωση συνεταιρισμών, καθετοποίηση, συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης, εμπορικά τμήματα)
- Μέτρο υποδομές-στήριξη(γενετικό υλικό, εκρίζωση ασθενειών, αειφόρα αγροκτήματα, μεταποιητικές βιομηχανίες, ινστιτούτο έρευνας και παραγωγής, πρότυπο βιολογικό πάρκο Αμβρακικού, εκπαί δευση - μετεκπαίδευση - συνεχιζόμενη εκπαίδευση), (σελ.26-269 & 280-350)
- Η καλή αξιοποίηση της μελέτης θα έχει ως αποτέλεσμα: την άριστη αποτελεσμα τικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ώστε να μην λειτουργούν ως επιδόματα καταπολέμησης της ανεργίας μέσω των ημερήσιων αποζημιώσεων αλλά ως μοχλός εργασιακής υποβοήθησης του καταρτιζόμενου.
- Την προσαρμογή της τοπικής αγροτικής παραγωγής, με αναλογία κτηνοτροφικής-γεωργικής παραγωγής ευθυγραμμισμένη με τις αναπτυγμένες χώρες του Βορρά της Ε.Ε σε δραστηριότητες που θα πληρούν όλες τις προϋποθέσεις προσέλκυσης νέων και επιστημονικά πάνοπλων αγροτών.
- Τη συγκράτηση του πληθυσμού στον αγροτικό χώρο, την αποφυγή ερήμωσης της υπαίθρου και της αύξησης της τάσης της αστυφιλίας, όπως και τη διατήρηση του πληθυσμιακού ,κοινωνικού και οικονομικού ιστού στην Ήπειρο, με παράλληλη μείωση της ανεργίας αφού η δομή του κοινωνικού ιστού στην περιφέρεια μας συσχετίζεται απόλυτα με την αγροτική παραγωγή της.

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Επιμέλεια - Μετάφραση: Ν. Παλαιολόγος

Στις 18. 10. 2001 η DGB και τα δυο μεγαλύτερα γερμανικά συνδικάτα IG-Metall και Ver.di παρουσίασαν μελέτη με τίτλο "Επιθετικές στρατηγικές για μεγαλύτερη ανάπτυξη και περισσότερη απασχόληση", στην οποία περιλαμβάνονται οι προτάσεις των γερμανικών συνδικάτων για μια αλλαγή της στρατηγικής στους τομείς της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση.

Τα γερμανικά συνδικάτα διατύπωσαν τη θέση ότι μόνο με μια επιθετική και διεθνώς συμφωνημένη στρατηγική είναι δυνατή η αποτελεσματική αντιμετώπιση της ανεργίας, τόσο στη Γερμανία όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη, και τόνισαν ότι ιδιαίτερα σήμερα, μια νομισματική πολιτική που είναι προσηλωμένη αποκλειστικά στο στόχο της σταθερότητας των τιμών, κατά τα πρότυπα της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Τράπεζας, θα οδηγήσει την κλυδωνιζόμενη, μετά από το τρομοκρατικό χτύπημα στις ΗΠΑ, οικονομία σε βαθιά ύφεση. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τονίστηκε χαρακτηριστικά, πρέπει, με την πολιτική επιτοκίων της, να διασφαλίσει μια ευρωπαϊκή πολιτική για την ανάπτυξη και την απασχόληση, ενώ απαίτησαν μια στροφή της δημοσιονομικής πολιτικής, που θα πρέπει, σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να υποτάσσει την ανάγκη συγκράτησης των κρατικών προϋπολογισμών στη σταθερότητα της ανάπτυξης και της αγοράς εργασίας.

Η δεκαετία του '90 χαρακτηρίζεται μια χαμένη δεκαετία για την αντιμετώπιση της ανεργίας, γεγονός που οφείλεται στα, ήδη από τη δεκαετία του '80, γνωστά και αποτυχημένα εργαλεία της μείωσης των πραγματικών μισθών, του περιορισμού ή της κατάργησης κοινωνικών δικαιωμάτων και κατακτήσεων, και της αμφισβήτησης και του περιορισμού της σημασίας των ανωτέρου επιπέδου (κλαδικών) συμβάσεων με τα οποία προπαγάνδιζαν οι εργοδοτικές ενώσεις και η μεγάλη πλειοψηφία των γερμανών οικονομολόγων, αλλά και τμήματα του πολιτικού κόσμου, ότι θα βελτιωνόταν η κατάσταση στην αγορά εργασίας, και τα οποία στην πραγματικότητα είχαν σαν πρωταρχικό στόχο την αναδιανομή σε βάρος της εξαρτημένης εργασίας.

Η DGB και τα συνδικάτα της εκτιμούν ότι η ριζική αλλαγή της οικονομικής πολιτικής αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επίλυση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας και στηρίζουν τις προτάσεις τους στην ανάπτυξη και αντιπαράθεση μιας σειράς σεναρίων. Θεωρούν καταρχήν ότι θα πρέπει να είναι αυτονόητο ότι η οικονομική πολιτική συμβάλει στην υπέρβαση των προβλημάτων της οικονομικής συγκυρίας. Αυτό σημαίνει ότι η δημοσιονομική πολιτική δεν χρησιμοποιεί τα μειωμένα έσοδα ή την αύξηση των δαπανών που οφείλονται στη συγκυρία ως αφορμή για περικοπές σε άλλους τομείς,

ώστε να περιορίσει, έτσι, την αύξηση των δημοσίων ελλειμμάτων. Εξίσου απαραίτητη θεωρείται και μια χαλάρωση των δεσμών της νομισματικής πολιτικής, ώστε να προστατευθούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες από περαιτέρω ζημιές.

Τα σενάρια που παρουσιάζονται και αντιπαρατίθεται είναι τα ακόλουθα:

Α. Ένα βασικό σενάριο το οποίο παίρνει ως βάση τις εμπειρίες του παρελθόντος, ιδιαίτερα όσον αφορά την εξέλιξη των μισθών και το χρόνο εργασίας, καθώς και την νομισματική και δημοσιονομική πολιτική. Το σενάριο αυτό αντιστοιχεί στα σημερινά οικονομικά και πολιτικά δεδομένα και προβάλλεται στο χρονικό διάστημα 2001-2006, περιλαμβάνοντας τις εξής παραδοχές:

- Μια ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου της τάξης του 6,5%, κατά μέσο όρο, ετησίως
- Μια τιμή δολαρίου γύρω στα 2,00 γερμανικά μάρκα, που σημαίνει μια σταδιακή ανατίμηση του Ευρώ και ότι η σχέση Ευρώ - Δολαρίου πλησιάζει την ισοτιμία, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι ανακτώνται πλήρως οι σημαντικές απώλειες του Ευρώ
- Μια τιμή αργού πετρελαίου γύρω στα 25 δολάρια το βαρέλι
- Μια υποχώρηση, λόγω γήρανσης του πληθυσμού, του εργατικού δυναμικού της τάξης του 0,4% ετησίως (εδώ λαμβάνεται υπόψη και μια παράμετρος της αγοράς εργασίας όπως η αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών)
- Ένα συμβατικό χρόνο εργασίας που δεν αλλάζει και αντιστοιχεί στην εξέλιξη του παρελθόντος (1996-2000)
- Μια άνοδο των ακαθάριστων ονομαστικών μισθών γύρω στο 3,5% ετησίως και το συνυπολογισμό των βασικών στοιχείων της δημοσιονομικής πολιτικής μέχρι το καλοκαίρι του 2001, συμπεριλαμβανομένης και της νομοθεσίας για τον οικολογικό φόρο (η αύξηση των φόρων για το πετρέλαιο θέρμανσης και για το φυσικό αέριο καθώς και ο εισαχθείς φόρος στο ηλεκτρικό ρεύμα περιορίζεται στην τρέχουσα νομοθετική περίοδο)

Β. Δύο "εργοδοτικά σενάρια", στα οποία παρουσιάζονται οι συνέπειες συνέχισης της ίδιας πολιτικής της δεκαετίας του '90, με αυξήσεις, δηλαδή, μισθών που υπολείπονται μιας ουδέτερης διανομής της αύξηση της παραγωγικότητας και των τιμών, η οποία θα άφηνε ανέπαφα τα μερίδια μισθών και κερδών, και με αυστηρή διατήρηση της πολιτικής δημοσιονομικής σταθερότητας.

Εργοδοτικό σενάριο 1

Η εξέλιξη των μισθών προσανατολίζεται μόνο στην αύξηση της παραγωγικότητας που υπολογίζεται σε ένα μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 2,5%, κάτι το οποίο σημαίνει ότι πραγματική αύξηση μισθών θα υπάρχει μόνο με ρυθμό αύξησης των τιμών κάτω από το 2,5%.

Εργοδοτικό σενάριο 2

Οι ονομαστικοί μισθοί παραμένουν σταθεροί, όπως επανειλημμένα απαιτούν οι εργοδότες, που σημαίνει ότι οι πραγματικοί μισθοί υποχωρούν αισθητά.

Εννοείται ότι οι πολιτικές στρατηγικές και των δύο αυτών σεναρίων, εξαιτίας των χαμηλών μισθολογικών αυξήσεων, συμβαδίζουν με σημαντικά χαμηλότερα φορολογικά έσοδα και συνεπώς με πολύ υψηλότερα δημόσια ελλείμματα. Δεδομένου ότι με επίσημες δηλώσεις η εργοδοτική πλευρά έχει υποστηρίξει ανεπιφύλακτα το στόχο ενός μεσοπρόθεσμα ισοσκελισμένου προϋπολογισμού, και τα δυο σενάρια παίρνουν ως βάση ότι τα δημόσια ελλείμματα δεν θα αυξηθούν έναντι του βασικού σεναρίου. Αντίθετα, τα χαμηλότερα φορολογικά έσοδα θα ισοσκελισθούν με περικοπές στον κοινωνικό τομέα.

Γ. Τρία "συνδικαλιστικά σενάρια", τα οποία αντιπαραθέτουν, στην αμυντική πολιτική των εργοδοτών που ακολουθούν μια στρατηγική περαιτέρω "σφιξίματος της ζώνης", μια επι-

θετική πολιτική, η οποία χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη ανάπτυξη, περισσότερες επενδύσεις και περισσότερη απασχόληση.

Συνδικαλιστικό σενάριο 1

Το συνδικαλιστικό σενάριο 1 περιλαμβάνει, επιπρόσθετα στο πλαίσιο παραδοχών του βασικού σεναρίου, και τις ακόλουθες παραδοχές:

- Οι ονομαστικοί μισθοί ακολουθώντας τις τάσεις ανόδου της παραγωγικότητας και των τιμών αυξάνονται ετησίως κατά 4%, κάτι που θα αντιστοιχούσε σε μια μέση ετήσια αύξηση της παραγωγικότητας κατά 2,5% και των τιμών κατά 1,5% ("Υπόδειγμα-Meinhold"). Αυτό σημαίνει μια ουδέτερη διανομή, με την έννοια ότι διατηρείται αμετάβλητη η υπάρχουσα σήμερα σχέση διανομής μεταξύ μισθών και κερδών. (Δεδομένου ότι το βασικό σενάριο κατασκευάστηκε με βάση της εξελίξεις του παρελθόντος σε ένα μεγάλο βάθος χρόνου και ότι συνακόλουθα η εξέλιξη των μισθών ήταν ήδη, μεσοπρόθεσμα, αποτέλεσμα μιας πολιτικής προσανατολισμένης στην παραγωγικότητα, δεν προκύπτουν από αυτήν την τροποποίηση σημαντικά ποιοτικά αποτελέσματα).
- Η συμμετοχή των δημόσιων επενδύσεων από το 1,6% του ΑΕΠ που είναι στην αρχή των προβολών ανέρχεται στο 2,4% από το 2004, ακολουθώντας έτσι τις συστάσεις της Λευκής Βίβλου της Ε.Ε. Μια δυναμική επενδυτική δραστηριότητα στις δημόσιες υποδομές γίνεται στο πλαίσιο μιας κοινής προσπάθειας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα που σημαίνει ότι αυξάνει και σε αυτές η συμμετοχή των δημόσιων επενδύσεων κατά 0,8%.
- Ο μέσος συμβατικός ετήσιος χρόνος εργασίας, ακολουθώντας το μακροπρόθεσμο μέσο όρο στο χρονικό διάστημα 1960-1990, μειώνεται ετησίως κατά 0,8%, μετά από μια περίοδο (από τις αρχές της δεκαετίας του '90) που ο ρυθμός μείωσης είχε επιβραδυνθεί και από το 1996/1997 είχε , ουσιαστικά, παγώσει.

Συνδικαλιστικό σενάριο 2

Επιπρόσθετα στις οικονομικοπολιτικές παραμέτρους του συνδικαλιστικού σεναρίου 1, το συνδικαλιστικό σενάριο 2 περιλαμβάνει και μια νέα πολιτική επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας , που, μαζί με την επιδιωκόμενη σταθερότητα των τιμών, προσβλέπει και σε αναπτυξιακούς στόχους. Η ΕΚΤ ακολουθεί σε αυτήν την περίπτωση μια "κανονιστική" πολιτική που ανάγεται σε μια πρόταση του αμερικάνου οικονομολόγου John B. Taylor. Με μια τέτοια πολιτική η ΕΚΤ δεν δίνει σημασία μόνο στην τρέχουσα εξέλιξη των τιμών, αλλά εξίσου και στην πλήρη αξιοποίηση των παραγωγικών πόρων της οικονομίας.

- Η ΕΚΤ προσανατολίζει την πολιτική επιτοκίων της όχι μόνο στους παρατηρούμενους τρέχοντες ρυθμούς ανόδου των τιμών, αλλά και στη μεσοπρόθεσμη εξέλιξη του παραγωγικού δυναμικού. Αυτή η πολιτική οδηγεί σε αυτό το σενάριο στη μέση μείωση των επιτοκίων κατά μια περίπου ποσοστιαία μονάδα.

Συνδικαλιστικό σενάριο 3

Στο συνδικαλιστικό σενάριο 3 γίνεται η παραδοχή ότι το ποσοστό των δημόσιων επενδύσεων σε σχέση με το ονομαστικό ΑΕΠ δεν αυξάνει μόνο κατά 0,8%, συμβαδίζοντας μέχρι το 2006 με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και κατά ένα επιπλέον 0,8% με το οποίο καλύπτεται η υστέρηση του ποσοστού των επενδύσεων έναντι αυτών των χωρών. Αυτό σημαίνει μια αύξηση των δημόσιων επενδύσεων κατά 3,2% του ΑΕΠ και, έτσι, ένα διπλασιασμό τους σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση. Με το προβλεπόμενο σε αυτό το σενάριο ποσοστό των δημόσιων επενδύσεων στο ύψος του 3,2% για όλη την Ευρώπη οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσεγγίζουν τις ΗΠΑ όπου το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 3,5%.

Αποτελέσματα των σεναρίων

Πίνακας 1: Τα εργοδοτικά σενάρια

	Υπάρχουσα κατάσταση 2000	Σενάρια το 2006		
		Βασικό σενάριο	Εργοδοτικά σενάρια	
			1	2
Απασχολούμενοι (σε χιλιάδες)	38.706	38.513	38.413	38.497
Άνεργοι -σε χιλιάδες - %	 3.889 9,2	 3.693 8,3	 3.742 8,9	 3.683 8,7
Πραγματικό ΑΕΠ: -σε δισεκατομ.DM -αύξηση σε %	 3.850	 4.204 9,2	 4.183 8,6	 4.159 8,0
Πληθωρισμός[1]	1,9	3,2	2,4	1,4
Ελλείμματα σε %[2]	+ 1,5[3]	-0,6	-0,6	-0,6

1) μέσος ρυθμός αύξησης σε %

2) νέα δημόσια ελλείμματα ως % του ονομαστικού ΑΕΠ το 2006

3) ιδιαίτερη εξέλιξη λόγω πλεονάσματος από τις εισπράξεις του UMTS

Πίνακας 2: Τα συνδικαλιστικά σενάρια

	Υπάρχουσα κατάσταση 2000	Σενάρια το 2006			
		Βασικό σενάριο	Συνδικαλιστικά σενάρια		
			1	2	3
Απασχολούμενοι (σε χιλιάδες)	38.706	38.513	39.204	39.862	40.342
Άνεργοι -σε χιλιάδες - %	 3.889 9,2	 3.693 8,3	 3.305 7,8	 2.938 6,9	 2.683 6,2
Πραγματικό ΑΕΠ: -σε δισεκατομ. DM -αύξηση σε %	 3.850	 4.204 9,2	 4.267 10,8	 4.334 12,6	 4.399 14,3
Πληθωρισμός[1]	1,9	3,2	3,2	3,2	3,3
Ελλείμματα σε %[2]	+ 1,5[3]	-0,6	-1,9	0,0	-0,6

1) μέσος ρυθμός αύξησης σε %

2) νέα δημόσια ελλείμματα ως % του ονομαστικού ΑΕΠ το 2006

3) ιδιαίτερη εξέλιξη λόγω πλεονάσματος από τις εισπράξεις του UMTS

Με βάση τα αποτελέσματα των σεναρίων όπως καταγράφονται στους Πίνακες 1 και 2 τα γερμανικά συνδικάτα υποστηρίζουν ότι οι επιθετικές στρατηγικές που προτείνουν επιφέρουν όχι μόνο τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά αποτελέσματα, αλλά και τα μεγαλύτερα αποτελέσματα σε σχέση με την απασχόληση. Μόνο με τις συνδικαλιστικές πολιτικές στρατηγικές προκύπτει ότι μπορεί να αυξηθεί σημαντικά η απασχόληση και να μειωθεί αποτελεσματικά η ανεργία, όπως αποτυπώνεται και στα Διαγράμματα 1 και 2.

Τα σενάρια σε σύγκριση
Απόκλιση από το βασικό σενάριο το 2006 (σε χιλ.)

Διάγραμμα 1. Μεταβολή του αριθμού των απασχολουμένων

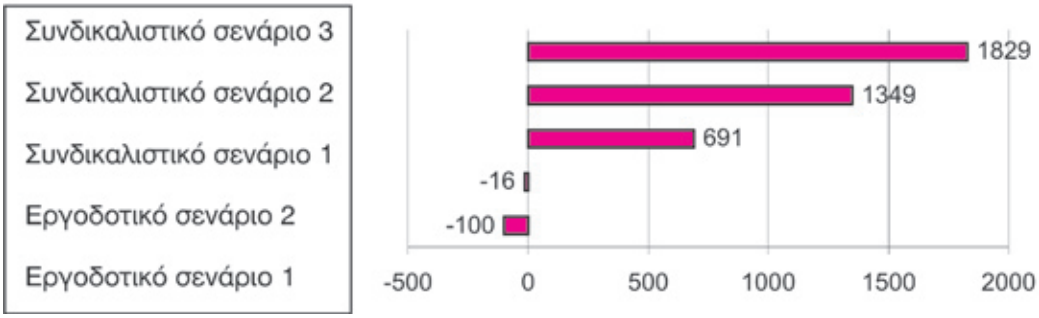

Διάγραμμα 2. Μεταβολή του αριθμού των ανέργων

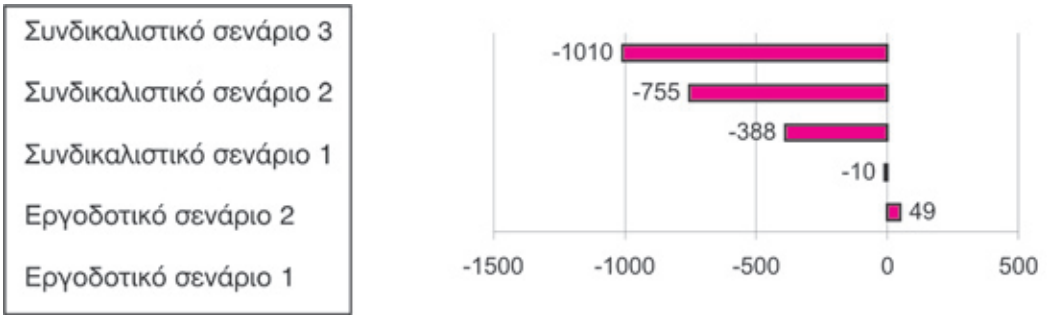

Στο **βασικό σενάριο** παρατηρούμε ότι, με τη διατήρηση των σημερινών πολιτικών και υπό την προϋπόθεση των παραδοχών που τέθηκαν, η ανεργία δεν μπορεί να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά τα επόμενα χρόνια. Ο αριθμός των απασχολουμένων διατηρείται, ουσιαστικά, αναλλοίωτος, ενώ η ανεργία περιορίζεται μεν κατά 200.000 περίπου άτομα το 2006, αλλά αυτή η μείωση αποδίδεται στην απόσυρση ενός τμήματος των ανέργων στον ανενεργό πληθυσμό καθώς και στη δημογραφική μείωση του εργατικού δυναμικού.

Τα **εργοδοτικά σενάρια** διαπερνώνται από τις οικονομικοπολιτικές απόψεις και προτάσεις των εργοδοτών. Και με τα δυο σενάρια βελτιώνεται αισθητά η ανταγωνιστικότητα της γερμανικής οικονομίας, από την άλλη μεριά, όμως, επιδεινώνεται η εσωτερική οικονομική κατάσταση, καθώς, λόγω της πολύ μικρής βελτίωσης του εργατικού εισοδήματος, υπάρχει πολύ χαμηλή άνοδος της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Το εμφανώς μειωμένο ονομαστικό εισόδημα περιορίζει σημαντικά και τη φορολογική βάση, με αποτέλεσμα ένας ισοσκελισμένος προϋπολογισμός στο τέλος του χρονικού διαστήματος της προβολής να είναι δυνατός μόνο με την εμφανή μείωση των δημοσίων δαπανών, κάτι, βέβαια, που επίσης αποβαίνει σε βάρος της εσωτερικής οικονομικής κατάστασης.

Όλα αυτά μαζί περιορίζουν αισθητά την οικονομική αναπτυξιακή δυναμική. Η συνολική οικονομική ανάπτυξη, με 8,9%, στο σενάριο 1 και 8,3% στο σενάριο 2, είναι χαμηλότερη από αυτή στο βασικό σενάριο (9,5%) και η ανεργία δεν αντιμετωπίζεται.

Στα **συνδικαλιστικά σενάρια** οι προοπτικές

ανάπτυξης είναι πολύ πιο ευνοϊκές. Στο σενάριο 1 το ΑΕΠ αυξάνεται κατά 63 δισεκατομμύρια γερμανικά μάρκα, ή 1,5%, σε σχέση με την αδιαφοροποίητη σημερινή πολιτική του βασικού σεναρίου, και στο σενάριο 2 σχεδόν κατά 130 δισεκατομμύρια γερμανικά μάρκα, ή 3%.

Ακολουθώντας κανείς μια δέσμη στρατηγικών όπως αυτές του σεναρίου 1 έχει μέχρι το 2006 τα εξής πρόσθετα, σε σχέση με το βασικό σενάριο, αποτελέσματα στην αγορά εργασίας:

- Βρίσκουν εργασία επιπλέον 700.000 άνθρωποι
- Η ανεργία περιορίζεται περαιτέρω κατά 400.000 άτομα και μειώνεται στα 3,3 εκατομμύρια

(Με τις πολιτικές του βασικού σεναρίου η ανεργία στο ίδιο χρονικό διάστημα θα είχε μειωθεί στα 3,7 εκατομμύρια άτομα)

Για αυτά τα πρόσθετα θετικά αποτελέσματα αποφασιστικό ρόλο παίζουν κατά κύριο λόγο:

1. Η μείωση του χρόνου εργασίας κατά μέσο όρο 0,8% ετησίως. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να βρουν εργασία περίπου 350.000 άτομα και να μειωθεί η ανεργία κατά 200.000
2. Η προτεινόμενη από τα συνδικάτα αύξηση των δημόσιων επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών. Αν η συμμετοχή των δαπανών αυτών ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξανόταν συνολικά στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 0,8%, θα μπορούσε να αυξηθεί ο αριθμός των απασχολουμένων κατά 374.00 άτομα ακόμα σε σχέση με την ακολουθούμενη σήμερα πολιτική (βασικό σενάριο), και η ανεργία θα περιοριζόταν κατά 200.000 ακόμα άτομα.

Δεδομένου ότι στα συνδικαλιστικά σενάρια, σε αντίθεση με τα εργοδοτικά, η εξέλιξη των μισθών διατηρεί ανέπαφα τα μερίδια μισθών και κερδών, δεν προκύπτει καμία αναδιανομή.

Βέβαια, από αυτή την στρατηγική πολιτικής μισθών δεν προκύπτει πρόσθετη αύξηση της απασχόλησης, καθότι η πολιτική μισθών στα συνδικαλιστικά σενάρια δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά από αυτήν του βασικού σεναρίου, στο οποίο εκλαμβάνεται ότι η εξέλιξη των μισθών είναι προσανατολισμένη, όπως και στο παρελθόν, στην παραγωγικότητα.

Μια μεγαλύτερη μεγέθυνση της οικονομίας είναι δυνατή αν η ΕΚΤ έπαιρνε υπόψη με ρεαλιστικό τρόπο, εκτός από το στόχο της σταθερότητας των τιμών, και την πλήρη αξιοποίηση των παραγωγικών πόρων της οικονομίας, που εμπεριέχεται στο **συνδικαλιστικό σενάριο 2,** και που, όπως επισημαίνεται, δεν οδηγεί σε σύγκρουση στόχων. Με μια μέση αύξηση των ονομαστικών μισθών της τάξης του 4%, η εξέλιξη των μισθών κινείται μέσα στα σημερινά πλαίσια διανομής. Οι πραγματικοί μισθοί αυξάνονται περίπου μαζί με την παραγωγικότητα και το μισθολογικό κόστος επιβαρύνεται μόνο με ένα ποσοστό που δεν αντιστρατεύεται τη σταθερότητα των τιμών. Αυτό σημαίνει ότι με μια επεκτατική νομισματική πολιτική δεν αυξάνει ο κίνδυνος του πληθωρισμού. Ένας ισχυρότερος, λοιπόν προσανατολισμός της ΕΚΤ προς αξιοποίηση των δυνατοτήτων της οικονομίας δεν θα αντιστρατευόταν το κύριο στόχο της σταθερότητας των τιμών. Και μόνο η αλλαγή της στρατηγικής της νομισματικής πολιτικής θα είχε ως αποτέλεσμα:

- Μια ανάπτυξη της τάξης του 0,5% ετησίως
- Μια θετική επίδραση στην απασχόληση της τάξης, συνολικά, των 660.000 ατόμων
- Μια μείωση της ανεργίας κατά 370.000 άτομα

Βέβαια, θα υποχωρούσε ελαφρώς το πλεόνασμα των εξαγωγών, αφού θα αυξανόταν η ζήτηση για εισαγωγές ως συνέπεια της αυξημένης εσωτερικής ζήτησης. Αυτό, όμως, δείχνει επίσης, ότι με μια ισορροπημένη στρατηγική, η οποία παίρνει υπόψη τόσο την εξωτερική οικονομία όσο και την εσωτερική οικονομική κατάσταση, μπορούν να επιτευχθούν ευνοϊκότερα αποτελέσματα για την απασχόληση από ότι με μια πολιτική η οποία στοχεύει μονόπλευρα στη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας και της

διεθνούς ζήτησης, ενώ παραμελεί την εσωτερική ζήτηση.

Ένα υψηλότερο επίπεδο απασχόλησης, λιγότεροι άνεργοι και καλλίτερες προοπτικές εισοδήματος σημαίνουν ταυτόχρονα αυξημένα περιθώρια για μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και έτσι μια καλύτερη σχέση μεταξύ καθαρού και μικτού μισθού. Το σύνολο των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης θα βρισκόταν στο τέλος της περιόδου προβολής 1,6% κάτω από ότι στο βασικό σενάριο.

Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε έναν πραγματικό υπολογισμό, καθώς ο ρυθμός αύξησης των τιμών στα συνδικαλιστικά σενάρια δεν ξεπερνά, ή ξεπερνά ελάχιστα, αυτόν του βασικού σεναρίου. Η προκύπτουσα έτσι αγοραστική δύναμη των μισθωτών εργαζομένων λειτουργεί ως επιπλέον ώθηση για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Λιγότεροι όμως άνεργοι και περισσότεροι απασχολούμενοι σημαίνουν επίσης μεγαλύτερα έσοδα και λιγότερες δαπάνες για τους κρατικούς προϋπολογισμούς. Αυτό ενισχύει τις δυνατότητες του κράτους για χρηματοδοτήσεις και οι δημόσιες επενδύσεις γίνονται, έτσι, κατά ένα μέρος αυτοχρηματοδοτούμενες. Οι στόχοι του Ευρωπαϊκού Συμφώνου Σταθερότητας εκπληρώνονται στα συνδικαλιστικά σενάρια σταθερά.

Το μέγεθος των ελλειμμάτων (νέα χρέη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ) θα βρίσκονταν στο συνδικαλιστικό σενάριο 2, παρά την αύξηση των δημόσιων επενδύσεων, κατά 0,6% κάτω από το βασικό σενάριο.

Μια ακόμα ευνοϊκότερη οικονομική ανάπτυξη και μια μεγαλύτερη μείωση της ανεργίας θα προέκυπτε αν η Γερμανία και οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέβαζαν το ύψος των δημόσιων επενδύσεων ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ περίπου στο 3,2%, όπως περιγράφεται στο συνδικαλιστικό σενάριο 3. Αυτό θα σήμαινε για τη Γερμανία έναν διπλασιασμό του σε σχέση με το σημερινό ύψος του. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έφθαναν έτσι τις ΗΠΑ. Με αυτούς τους όρους η απασχόληση σε σχέση με το βασικό σενάριο θα αυξανόταν κατά 1,8 εκατομμύρια άτομα και η ανεργία θα μειωνόταν κατά ένα εκατομμύριο. Ο αριθμός των ανέργων θα περιοριζόταν μέχρι το τέλος του 2006 γύρω στα 2,68 εκατομμύρια άτομα.

Επίλογος

Η παρουσίαση και αντιπαράθεση των σεναρίων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η υπέρβαση της κρίσης απασχόλησης προϋποθέτει, πρώτα και κύρια, μια ικανοποιητική, σταθερή και διαρκή οικονομική ανάπτυξη. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν και να συγχρονιστούν όλα τα εργαλεία της οικονομικής πολιτικής - εισοδηματική, δημοσιονομική, νομισματική πολιτική. Όλα αυτά τα πεδία πολιτικής μπορούν να συντονιστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο πλαίσιο του μακροοικονομικού διαλόγου, από τις κυβερνήσεις, τους κοινωνικούς εταίρους, την ΕΚΤ και την Ευρωπαϊκή επιτροπή.

Τα σενάρια καταδεικνύουν ότι με μια κατάλληλη οικονομική πολιτική διασφαλίζεται η διαρκής ανάπτυξη και, έτσι, μπορούν να δημιουργηθούν οι βάσεις για την αύξηση της απασχόλησης, ώστε να μειωθεί η ανεργία. Μια τέτοια πολιτική περιλαμβάνει:

1. Μια νομισματική πολιτική, από την ΕΚΤ, η οποία δίνει μεγαλύτερη σημασία στη δυναμική της οικονομικής συγκυρίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι παραβλέπει το στόχο της σταθερότητας των τιμών
2. Μια αύξηση των δημοσίων επενδύσεων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
3. Μια καινοτόμο πολιτική για το χρόνο εργασίας, που θα ξανασυνδεθεί με την τάση περιορισμού του χρόνου εργασίας, η οποία διακόπηκε από τα μέσα της δεκαετίας του ‘90
4. Μια ισορροπημένη αναδιανεμητική πολιτική, που διασφαλίζει το εισόδημα και την αγοραστική δύναμη των μισθωτών και που αποτελεί, έτσι, βάση μιας διαρκούς ανάπτυξης

Τα σενάρια καταδεικνύουν επίσης ότι στο πλαίσιο μιας τέτοιας οικονομικής πολιτικής, τα σημαντικότερα θετικά αποτελέσματα

για την απασχόληση επιτυγχάνονται από τις δημόσιες επενδύσεις, την πολιτική του χρόνου εργασίας και τη νομισματική πολιτική, ενώ η ισορροπημένη αναδιανεμητική πολιτική αποτελεί την προϋπόθεση για μια σταθερή και διαρκή ανάπτυξη χωρίς τον κίν-

Πίνακας 3:

	ΒΑΣΙΚΟ	ΕΡΓ 1	ΕΡΓ 2	ΣΥΝΔ 1	ΣΥΝΔ 2	ΣΥΝΔ 3
Παγκόσμια ανάπτυξη εμπορίου (ετησίως)	6,5%	6,5%	6,5%	6,5%	6,5%	6,5%
Τιμή δολαρίου	2,00 DM	2,00 DM	2,00 DM	2,00 DM	2,00 DM	2,00 DM
Τιμή αργού πετρελαίου	25 δολ	25 δολ	25 δολ	25 δολ	25 δολ	25 δολ
Εργατικό δυναμικό	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,4%
Χρόνος εργασίας	-	-	-	-0,8%	-0,8%	-0,8%
Ονομαστικοί μισθοί	3,5%	2,5%	-	4,0%	4,0%	4,0%
Δημόσιες επενδύσεις ως % ΑΕΠ	1,6	1,6	1,6	2,4	2,4	3,2
Πολιτική επιτοκίων ΕΚΤ	-	-	-	-	-1,0%	-1,0%

	ΣΗΜΕΡΑ	ΒΑΣΙΚΟ	ΕΡΓ 1	ΕΡΓ 2	ΣΥΝΔ 1	ΣΥΝΔ 2	ΣΥΝΔ 3
Απασχολούμενοι (σε χιλιάδες)	38.706	38.513	38.413	38.497	39.204	39.862	40.342
Άνεργοι -σε χιλιάδες - %	3.889 9,2	3.693 8,3	3.742 8,9	3.683 8,7	3.305 7,8	2.938 6,9	2.683 6,2
Πραγματικό ΑΕΠ: -σε δισεκατομ. DM -αύξηση σε %	3.850	4.204 9,2	4.183 8,6	4.159 8,0	4.267 10,8	4.334 12,6	4.399 14,3
Πληθωρισμός [1]	1,9	3,2	2,4	1,4	3,2	3,2	3,3
Ελλείμματα σε %[2]	+ 1,5	-0,6	-0,6	-0,6	-1,9	0,0	-0,6

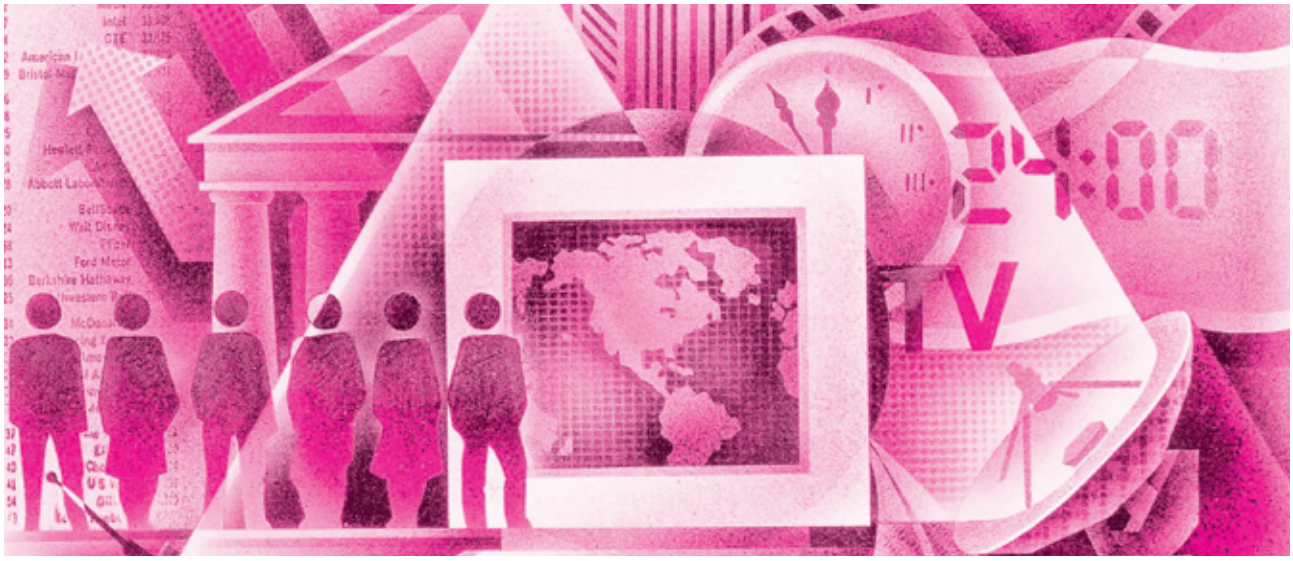

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

του Θοδωρή Πελαγίδη

Η ευρωπαϊκή οικονομία πορεύτηκε, κατά τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, με ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης, αυξανόμενη οικονομική και κοινωνική συνοχή, προωθώντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη του Κράτος Πρόνοιας. Υποστηρίζεται ότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες η παγκοσμιοποίηση, η ένταση της εμπορικής αλληλεξάρτησης, καθώς και γενικότερα οι πιέσεις από το διεθνές οικονομικό περιβάλλον που δέχονται τα εθνικά κράτη στην ΕΕ, έχουν οδηγήσει σε περικοπές των δημοσίων δαπανών και ιδιαίτερα των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας και συνοχής για λόγους αύξησης της εθνικής ανταγωνιστικότητας. Οι περικοπές αυτές υποστηρίζεται ότι συνιστούν άλλη μια ένδειξη της συρρίκνωσης της εθνικής δυνατότητας διακυβέρνησης (governance) και "μοιραίο" αποτέλεσμα, ταυτόχρονα, της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης. Γενικός, το μέγεθος του κοινωνικού κράτους χρησιμοποιείται ως ιδιαίτερα επιβαρυντικό στοιχείο όσον αφορά στις επιδόσεις και τις προοπτικές μιας χώρας στις διεθνείς αγορές.

Ωστόσο, η πραγματικότητα δεν συνάδει με τις παραπάνω θέσεις και διαπιστώσεις. Κατ' αρχήν, όπως παρατηρείται και στον πίνακα 1, χώρες όπως το Βέλγιο, η Δανία, η Σουηδία, η Φιλανδία, η Αυστρία και η Γαλλία, διατηρούν υψηλές (πάνω από το μέσο ήδη υψηλό ευρωπαϊκό όρο) δημόσιες δαπάνες και έσοδα, ενώ ταυτόχρονα, στις περισσότερες εξ αυτών, οι κοινωνικές τους δαπάνες είναι το ίδιο υψηλές και, μάλιστα, αυξανόμενες (πίνακας 2). Έτσι, ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες με ισχυρή παρουσία στις διεθνείς αγορές φαίνεται πως διατηρούν ισχυρή παρουσία στην εθνική τους οικονομία, τόσο του δημοσίου τομέα γενικότερα, όσο και του κοινωνικού κράτους ειδικότερα. Οι χώρες αυτές είναι, επιπλέον, οι περισσότερο εμπορικά "ανοικτές" στη διεθνή οικονομία, χωρίς μάλιστα να επιβαρύνεται αρνητικά η εθνική τους ανταγωνιστικότητα, αφού το εμπορικό ισοζύγιο στις περισσότερες εξ αυτών, παραμένει θετικό (πίνακας 3).

Αντιθέτως, οικονομίες με χαμηλό δείκτη "εμπορικού ανοίγματος", όπως η Ιαπωνία και οι ΗΠΑ, έχουν χαμηλές κοινωνικές δαπάνες οι οποίες κυμαίνονται γύρω στο 10-13% του ΑΕΠ. Παρατηρείται, επομένως, θετική συσχέτιση ανάμεσα στο ύψος του "εμπορικού ανοίγματος" και των δαπανών σε Κοινωνική Πολιτική, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η αυξημένη διεθνής ενσωμάτωση μιας οικονομίας δεν είναι αντίθετη με την ισχυρή παρουσία του δημοσίου και κοινωνικού τομέα στο εσωτερικό της.

Πίνακας 1

	Δημ. Δαπάνες 2000	Δημ. Εισπράξεις 2000
	%ΑΕΠ	%ΑΕΠ
B	49.9	49.0
DK	54.2	56.2
D	47.2	45.8
F	51.2	49.6
GR	42.8	41.0
IRL	35.4	35.4
I	47.8	45.7
L	42.1	44.5
AT	50.3	48.5
FIN	47.6	51.5
SW	56.0	58.3
UK	39.1	39.6
NL	45.0	45.7
P	48.3	43.8
SP	40.7	38.8
EU	46.3	45.4

Πηγή: EC economic data pocket book (2000)

Πίνακας 2

Κοινωνικές δαπάνες ως % στο ΑΕΠ		
	1990	1996-97
Ε.Ε. 15	25,4	28,7
Γαλλία	27,7	30,8
Ελλάδα	22,7	24,3 (1998)
Σουηδία	32,9	34,8
Γερμανία	25,4	30,5
Αυστρία	26,7	29,5
Δανία	25,4	30,5

Πηγή: Eurostat, Population and Social Conditions (1999)

Πίνακας 3

	"OPENESS"*#	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ % ΑΕΠ**
B	72.0	3.9
DK	34.2	2.9
D	26.6	3.4
F	24.8	0.9
GR	21.8	-14.0
IRL	69.0	29.9
I	25.8	1.8
L	86.0	-12.9
AT	44.2	-2.2
FIN	35.1	9.3
SW	41.5	7.0
UK	28.5	-2.7
NL	53.5	4.6
P	49.5	-13.6
SP	28.2	-5.6
EU	31.0	0.9

Πηγή: *European Economy (1998), Pelagidis, T. ‘‘European Unemployment: Myths and *Realities, Challenge. The Magazine of Economic Affairs, July - August, 1998.*
**΄Ετος 2000, EC economic data pocket book (2000).
#εισαγωγές + αξαγωγές/2 % ΑΕΠ.

Επομένως, ακόμη και στην περίπτωση των πιο διεθνοποιημένων και -εμπορικά- ανεπτυγμένων οικονομιών της Ε.Ε., το μέγεθος και οι δραστηριότητες του δημοσίου και ιδιαίτερα του κοινωνικού κράτους ενισχύονται ως απαραίτητοι παράγοντες προστασίας των εγχώριων εισοδημάτων, διατήρησης της κοινωνικής συνοχής και επαύξησης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, επιβεβαιώνοντας έτσι ότι παγκοσμιοποίηση και εθνικό κοινωνικό κράτος δεν συνιστούν υποκατάστατα αλλά, αντιθέτως, συμπληρωματικούς “παίκτες” στη διεθνή οικονομική σκηνή, ενώ ένα ισχυρό κοινωνικό κράτος με τη σειρά του συμβάλλει στην ενίσχυση της εθνικής ανταγωνιστικότητας καθώς βελτιώνει την ποιότητα των παραγωγικών συντελεστών και ιδίως της εργασίας.

Συμπερασματικά, από την προηγηθείσα ανάλυση προκύπτει ότι, αντίθετα με ό,τι ίσως πιστεύεται, η διεθνής εμπειρία καταδεικνύει ότι το κοινωνικό κράτος, ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ε.Ε. παραμένει “ισχυρό”. Από τα στατιστικά στοιχεία, επίσης, αποδεικνύεται ότι υψηλές δαπάνες κοινωνικού κράτους “συναντώνται” σε χώρες σημαντικά “ανοικτές” στις διεθνείς αγορές με υψηλό βιοτικό επίπεδο και ανοδικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Στην περίπτωση της Ευρώπης, και ιδιαίτερα στις πλούσιες χώρες του Βορρά όπου το μεταξύ τους εμπόριο και οι κινήσεις κεφαλαίων βρίσκονται σε υψηλότερα από τα διεθνή επίπεδα, αποδεικνύεται ότι ούτε η φοροληπτική ικανότητα του κράτους, ούτε οι κοινωνικές δαπάνες έχουν καμφθεί. Η δε χαμηλή διείσδυση των προϊόντων των χωρών χαμηλού κόστους εργασίας της ΝΑ Ασίας στην Ε.Ε. (μόλις 1% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ), αλλά και η δραματική υποχώρηση των επιδόσεων των χωρών αυτών

ανατρέπουν, επίσης, τα επιχειρήματα περί των περιορισμένων δυνατοτήτων των χωρών της Ε.Ε. να χρηματοδοτήσουν τις κοινωνικές τους δαπάνες λόγω του "αθέμιτου" ανταγωνισμού από τις χώρες φθηνού εργατικού κόστους.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η διαδικασία της οικονομικής ολοκλήρωσης της Ε.Ε., τουλάχιστον έως σήμερα και παρά την περί του αντιθέτου ρητορική, δεν πλήττει κατ' ανάγκην την κοινωνική πολιτική της Ε.Ε. Το γεγονός αυτό συνιστά ισχυρή ένδειξη ότι το εθνικό κράτος διατηρεί, επί του παρόντος, σημαντικές δυνατότητες άσκησης οικονομικής-κοινωνικής πολιτικής και διακυβέρνησης. Αρκεί να επιθυμεί να τις ασκήσει.

Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Επιμέλεια: Γιώργος Κολλιάς

Ανοδική είναι η τάση του ποσοστού απασχόλησης σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η Eurostat το 2001 για το 1998 - 2000. Η Ελλάδα ωστόσο, με 55,9%, εμφανίζει έναν από τους χαμηλότερους δείκτες απασχόλησης μεταξύ των χωρών - μελών της Ε.Ε. (πίνακας 1).

Συγκεκριμένα, το 2000, το ποσοστό των απασχολουμένων σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό ήταν στην Ιταλία 53,4%, στην Ισπανία 54,7% και στην Ελλάδα 55,9%. Οι υψηλότεροι δείκτες ήταν στη Δανία με 76,4%, την Ολλανδία με 72,9%, τη Μεγάλη Βρετανία με 71,2% και τη Σουηδία με 71,1%.

Συνολικά στους "15", ο δείκτης απασχόλησης ήταν 63,1% έναντι 62,1% το 1999 και 61% το 1998. Στην Ελλάδα ο δείκτης απασχόλησης ήταν 55,4% το 1999 και 55,6%, το 1998.

Με εξαίρεση τη Δανία και την Αυστρία, όπου ο δείκτης απασχόλησης παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος, αύξηση σημειώθηκε το 2000 στα υπόλοιπα δεκατρία κράτη - μέλη. Οι σημαντικότερες αυξήσεις σε σχέση με το 1999 παρατηρήθηκαν στην Ισπανία με 2,4%, στο Βέλγιο και την Ολλανδία με 2%, ενώ οι μικρότερες στην Ελλάδα, τη Γερμανία και τη Σουηδία (από 0,5%).

Ο στόχος που είχε θέσει το Μάρτιο του 2001 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης για ποσοστό απασχόλησης 67% μέχρι το 2005 στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχε ήδη επιτευχθεί το 2000 από επτά χώρες - μέλη και συγκεκριμένα τη Δανία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και τη Βρετανία.

Τα στοιχεία για την Ελλάδα

Αποκαλυπτικά είναι τα στοιχεία της Eurostat για την εικόνα του ελληνικού εργατικού δυναμικού, το οποίο εμφανίζει από τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης, ενώ εργάζεται περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον Ευρωπαίο.

Η χώρα μας εμφανίζει ακόμη το μικρότερο ποσοστό μισθωτών στην ΕΕ (πίνακας 2), το μικρότερο ποσοστό στη μερική απασχόληση και από τα υψηλότερα ποσοστά στους άνεργους ηλικίας 15-24 ετών, στους άνεργους μακράς διαρκείας, καθώς και στους άνεργους που αναζητούν για πρώτη φορά εργασία.

Ειδικότερα, προκύπτει ότι μόλις το 1,1% των Ελλήνων εργαζομένων ηλικίας 25-64 ετών συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης. Στη Σουηδία η κατάρτιση αφορά στο 21,6% των εργαζομένων και στη Βρετανία στο 21%. Στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το αντίστοιχο ποσοστό είναι 8,4%.

Οι Έλληνες όμως εργάζονται εβδομαδιαίως περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον Ευρωπαίο, με 40,9 ώρες. Λιγότερο εργάζονται οι Βέλγοι με 38,5 ώρες και οι Ιταλοί με 38,6 ώρες, ενώ ο εβδομαδιαίος μέσος όρος εργασίας στην Ε.Ε είναι 40,3 ώρες (πίνακας 2).

Η Ελλάδα εμφανίζει ακόμη το μικρότερο ποσοστό μερικής απασχόλησης, με 4,6%. Τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στην Ολλανδία με 41,2% και στη Βρετανία με 24,9%. Στην Ε.Ε η μερική απασχόληση αφορά στο 18% των εργαζομένων.

Επιπλέον, στην Ελλάδα η ανεργία στους νέους 15-24 ετών φτάνει στο 29,5% και είναι η δεύτερη υψηλότερη στην Ε.Ε, μετά την Ιταλία με 31,5%. Μικρά ποσοστά ανεργίας σε αυτή την κατηγορία εμφανίζουν η Ολλανδία με 5,3% και η Αυστρία με 6,3%. Για την Ε.Ε το ποσοστό είναι 16,1%. Στους Έλληνες ηλικίας 25-64 ετών η ανεργία φτάνει το 8,8%, τη στιγμή που για την Ε.Ε είναι 7,3%. Συνολικά η ανεργία στην Ελλάδα ανέρχεται στο 11,1% (8,4% για την Ε.Ε).

Η χώρα μας παρουσιάζει επίσης ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά στους άνεργους μακράς διαρκείας με 56,7%. Άνεργοι για διάστημα μεγαλύτερο από ένα χρόνο είναι το 61,4% των Ιταλών ανέργων και το 56,9% των Ιρλανδών. Στην Ε.Ε άνεργοι για πάνω από ένα χρόνο είναι το 46,4% του συνόλου των ανέργων.

Προκύπτει, επίσης, ότι το 45% των Ελλήνων ανέργων είναι νέοι άνεργοι, καθώς αναζητούν εργασία για πρώτη φορά. Το ποσοστό αυτό είναι το δεύτερο υψηλότερο στην Ε.Ε, μετά την Ιταλία (51,7%). Στην Ε.Ε μόλις το 20,4% των ανέργων είναι νέοι άνεργοι.

Τέλος, όσον αφορά στο δείκτη απασχόλησης στην Ελλάδα, φτάνει στο 26,9% για τους νέους ηλικίας 15-24 ετών (39,9% στην Ε.Ε), το 70,2% για τα άτομα ηλικίας 25-54 ετών (76,4% στην Ε.Ε) και το 39% για όσους είναι 55-64 ετών (37,5% στην Ε.Ε). Η απασχόληση στη γεωργία είναι η υψηλότερη στην Ε.Ε, με 17% (4,3% για την ΕΕ), ενώ στη βιομηχανία ανέρχεται στο 22,5% (29% για την Ε.Ε) και στο 60,5% στις υπηρεσίες (66,8% για την Ε.Ε).

Πίνακας 1. Η απασχόληση στην ΕΕ 1998 - 2000

	Σύνολο απασχόλησης (εκατομμ.)	δείκτης απασχόλησης, 15-64 ετών (άνδρες και γυναίκες)			δείκτης απασχόλησης γυναικών 15-64 ετών		
	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
EU15	**158.4**	**61.0**	**62.1**	**63.1**	**51.2**	**52.6**	**53.8**
EUR11	119.9	58.9	60.1	61.3	48.5	50.0	51.4
B	4.1	57.3	58.9	60.9	47.5	50.2	51.9
DK	2.7	75.3	76.5	76.4	70.3	71.6	72.1
D	36.3	63.7	64.8	65.3	55.6	57.1	57.8
EL	3.9	55.6	55.4	55.9	40.3	40.7	41.3
E	14.5	49.7	52.3	54.7	34.8	37.3	40.3
F	23.4	59.9	60.4	61.7	52.9	53.5	54.8
IRL	1.7	59.7	62.5	64.4	48.2	51.4	53.2
I	20.9	51.8	52.5	53.4	37.1	38.1	39.3
L	0.2	60.2	61.6	62.7	45.6	48.5	50.0
NL	7.9	69.4	70.9	72.9	58.9	61.3	63.4
A	3.7	67.4	68.2	67.9	59.0	59.7	59.7
P	4.9	66.8	67.4	68.1	58.3	59.6	60.4
FIN	2.4	63.4	67.4	68.1	60.5	64.6	65.2
S	4.1	68.6	70.6	71.1	66.4	68.9	69.7
UK	27.7	70.2	70.6	71.2	63.2	63.9	64.5

Πηγή: Eurostat 2001

Πίνακας 2. Χαρακτηριστικά της απασχόλησης 2000

	% μισθωτών στο σύνολο της απασχόλησης.	% μισθωτών με συμβάσεις ορισμένου χρόνου.	Μέσος όρος ωρών εβδομαδιαίας απασχόλησης.		% μερικής απασχόλησης στη γυναικεία απασχόληση.
			πλήρης	μερική	
EU15	**84.2**	**13.4**	**40.3**	**19.7**	**33.7**
EUR11	83.8	15.1	39.6	20.0	31.6
B	84.0	9.0	38.5	22.5	39.9*
DK	90.9	10.2	39.3	19.9	35.2
D	89.1	12.7	40.1	18.0	37.9
EL	58.4	13.1	40.9	21.4	7.9
E	79.6	32.1	40.6	18.1	17.2
F	88.6	15.0	38.9	23.1	31.0
IRL	81.2	4.6	39.9	18.7	30.5
I	71.8	10.1	38.6	24.0	17.4
L	90.6	3.4	39.8	21.3	26.0
NL	88.8	14.0	39.0	18.8	70.6
A	86.5	7.9	40.1	22.0	33.0
P	74.1	20.4	40.3	20.0	16.4
FIN	86.5	17.7	39.3	20.8	16.9
S	88.9	14.7	40.0	22.8	36.3
UK	88.3	6.7	43.6	18.5	44.5

Πηγή: Eurostat 2001
*employees only

Πίνακας 3. Επίπεδα ανεργίας (%) κατά περίοδους.

Άνδρες - Γυναίκες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	9.3	10.1	9.2	5.5	8.7	11.7	16.2	11.6	5.9	11.5	2.4	3.5	4.0	4.7	10.3	7.6	6.2	4.4	4.7
2000.04	8.4	9.0	7.0	4.6	8.0	11.1	14.4	9.8	4.4	10.6	2.4	3.2	3.8	4.1	9.9	6.2	5.7	4.0	4.7
2000.12	7.8	8.5	6.8	4.7	7.7	:	13.5	8.8	3.8	10.0	2.4	3.0	3.6	3.9	9.4	5.1	5.2	4.0	4.8
2001.01	7.8	8.5	6.8	4.7	7.7	:	13.5	8.7	3.8	9.9	2.4	2.8	3.7	4.0	9.3	5.4	5.2	4.2	4.8
2001.02	7.8	8.4	6.8	4.7	7.7	:	13.4	8.6	3.8	:	2.3	2.7	3.7	4.1	9.2	5.2	5.1	4.2	4.7
2001.03	7.7	8.4	6.8	4.7	7.7	:	13.2	8.6	3.8	:	2.3	2.4	3.7	4.1	9.2	5.4	:	4.3	4.8
2001.04	**7.6**	**8.3**	**6.8**	**:**	**7.7**	**:**	**13.1**	**8.5**	**3.8**	**:**	**2.4**	**:**	**3.7**	**4.0**	**9.1**	**4.9**	**:**	**4.5**	**4.8**

Άνδρες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	8.1	8.4	7.9	4.8	8.3	7.6	11.5	9.9	6.0	8.7	1.8	2.4	3.4	4.1	10.0	7.9	6.9	4.1	4.9
2000.04	7.2	7.5	5.6	4.1	7.7	7.3	10.0	8.1	4.4	8.1	1.9	2.6	3.3	3.3	9.3	6.1	6.2	3.9	4.8
2000.12	6.7	7.0	5.5	4.2	7.4	:	9.4	7.2	3.9	7.6	1.8	2.4	3.0	3.1	8.6	5.2	5.7	4.1	5.0
2001.01	6.7	7.0	5.5	4.2	7.4	:	9.4	7.2	3.9	7.5	1.8	2.3	3.2	3.1	8.5	5.3	5.8	4.2	4.9
2001.02	6.7	6.9	5.5	4.3	7.5	:	9.4	7.1	3.8	:	1.8	2.1	3.2	3.1	8.4	5.3	5.7	4.2	4.8
2001.03	6.6	6.9	5.5	4.3	7.5	:	9.3	7.0	3.8	:	1.8	2.0	3.2	3.1	8.4	5.5	:	4.4	4.9
2001.04	**6.6**	**6.9**	**5.5**	**:**	**7.5**	**:**	**9.3**	**7.0**	**3.8**	**:**	**1.8**	**:**	**3.2**	**2.9**	**8.4**	**4.7**	**:**	**4.6**	**5.0**

Γυναίκες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	11.0	12.4	10.8	6.3	9.2	17.9	23.5	13.6	5.7	16.0	3.4	4.8	4.7	5.5	10.6	7.2	5.3	4.7	4.5
2000.04	9.9	11.1	8.8	5.1	8.4	16.7	21.0	11.8	4.4	14.6	3.3	4.1	4.4	5.1	10.6	6.3	5.1	4.1	4.6
2000.12	9.3	10.4	8.5	5.3	8.0	:	19.6	10.7	3.7	13.7	3.2	3.8	4.4	5.0	10.2	5.0	4.6	3.9	4.6
2001.01	9.2	10.5	8.5	5.3	8.0	:	19.5	10.6	3.7	13.5	3.2	3.6	4.3	5.1	10.2	5.5	4.5	4.1	4.7
2001.02	9.2	10.5	8.5	5.2	8.0	:	19.3	10.5	3.7	:	3.2	3.4	4.3	5.2	10.1	5.2	4.4	4.1	4.5
2001.03	9.1	10.4	8.5	5.2	8.0	:	19.1	10.4	3.7	:	3.2	2.9	4.3	5.3	10.0	5.2	:	4.1	4.6
2001.04	**9.0**	**10.3**	**8.5**	**:**	**8.0**	**:**	**18.8**	**10.3**	**3.6**	**:**	**3.2**	**:**	**4.2**	**5.3**	**9.9**	**5.0**	**:**	**4.4**	**4.5**

Κάτω των 25

Άνδρες - Γυναίκες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	18.3	19.5	25.5	10.7	9.0	31.7	30.5	25.2	8.7	32.9	7.2	7.4	5.4	9.5	21.3	15.2	13.5	10.1	9.2
2000.04	16.5	17.5	17.5	7.1	9.2	29.5	26.4	20.7	6.8	31.5	7.3	6.4	5.2	9.0	21.8	13.4	13.1	9.4	8.5
2000.12	15.5	16.2	16.9	7.1	8.8	:	25.4	18.4	5.8	28.6	7.2	6.4	5.2	8.8	20.6	10.2	12.4	9.2	10.1
2001.01	15.5	16.6	16.8	6.9	8.9	:	25.3	18.5	5.8	28.9	7.1	5.8	5.3	9.1	20.3	12.3	12.6	9.5	9.7
2001.02	15.4	16.6	17.0	7.0	9.0	:	25.0	18.6	5.8	:	7.1	5.6	5.4	9.3	20.1	10.7	12.3	9.4	8.8
2001.03	15.4	16.4	17.0	6.9	9.0	:	24.7	18.4	5.8	:	7.0	4.7	5.3	9.4	20.0	11.7	:	9.9	9.1
2001.04	**15.3**	**16.4**	**17.1**	**:**	**9.2**	**:**	**24.5**	**18.3**	**5.8**	**:**	**7.2**	**:**	**5.3**	**9.1**	**19.9**	**10.9**	**:**	**10.4**	**9.0**

Άνδρες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	17.0	17.6	25.6	10.1	9.7	23.0	24.1	23.4	8.8	28.7	6.5	5.3	4.1	7.8	20.7	15.3	15.0	10.5	10.1
2000.04	15.2	15.6	14.8	6.8	10.0	22.1	20.4	18.7	6.3	28.1	6.5	5.7	4.8	6.2	20.6	12.1	14.2	9.7	9.1
2000.12	14.4	14.5	14.3	6.9	9.5	:	20.0	16.6	5.5	25.2	6.7	5.3	4.6	6.8	19.1	8.3	13.7	10.0	10.9
2001.01	14.4	14.7	14.2	6.8	9.6	:	19.9	16.7	5.5	25.8	6.7	4.2	4.8	6.6	18.8	11.3	14.2	10.2	10.7
2001.02	14.3	14.7	14.4	6.9	9.7	:	19.6	16.7	5.5	:	6.5	3.8	4.9	6.5	18.6	9.7	13.9	10.7	9.2
2001.03	14.5	14.6	14.4	6.8	9.8	:	19.5	16.6	5.5	:	6.3	4.2	4.9	6.5	18.5	10.6	:	11.0	9.6
2001.04	**14.4**	**14.7**	**14.5**	**:**	**10.0**	**:**	**19.6**	**16.6**	**5.5**	**:**	**6.5**	**:**	**5.0**	**5.9**	**18.5**	**10.1**	**:**	**10.9**	**9.7**

Γυναίκες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	19.8	21.8	25.4	11.3	8.3	41.0	38.5	27.4	8.7	38.2	8.0	9.4	6.8	11.6	21.9	15.2	11.6	9.5	8.2
2000.04	18.1	19.7	20.7	7.3	8.4	37.7	33.6	23.1	7.3	35.6	8.3	7.2	5.6	12.5	23.1	14.7	11.7	9.0	7.8
2000.12	16.7	18.2	20.1	7.4	7.9	:	32.4	20.6	6.2	32.8	7.8	7.5	5.9	11.3	22.2	12.3	10.9	8.4	9.2
2001.01	16.8	18.9	20.0	7.1	8.0	:	32.1	20.7	6.1	32.7	7.7	7.6	5.9	12.3	22.0	13.4	10.7	8.7	8.8
2001.02	16.8	18.9	20.2	7.1	8.1	:	31.9	20.8	6.1	:	7.8	7.6	5.9	12.8	21.8	11.9	10.5	8.1	8.4
2001.03	16.5	18.6	20.2	7.0	8.1	:	31.5	20.6	6.1	:	8.0	5.3	5.8	13.1	21.6	12.8	:	8.8	8.6
2001.04	**16.4**	**18.5**	**20.3**	**:**	**8.2**	**:**	**30.9**	**20.4**	**6.1**	**:**	**8.1**	**:**	**5.7**	**13.2**	**21.4**	**11.7**	**:**	**9.9**	**8.1**

25 ετών και άνω

Άνδρες - Γυναίκες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	8.0	8.8	7.4	4.5	8.6	8.9	13.6	10.1	5.1	8.7	1.9	2.7	3.7	3.9	8.7	6.7	4.9	3.3	4.1
2000.04	7.2	7.9	5.8	4.1	7.9	8.6	12.3	8.6	3.9	8.1	2.0	2.6	3.5	3.3	8.2	5.4	4.4	2.9	4.3
2000.12	6.7	7.4	5.6	4.3	7.5	:	11.4	7.7	3.3	7.8	1.9	2.3	3.4	3.2	7.7	4.5	4.0	3.0	4.2
2001.01	6.7	7.4	5.6	4.3	7.5	:	11.4	7.7	3.3	7.7	1.9	2.2	3.4	3.2	7.7	4.6	3.9	3.2	4.2
2001.02	6.7	7.3	5.6	4.3	7.6	:	11.4	7.5	3.3	:	1.9	2.1	3.5	3.2	7.6	4.6	3.8	3.2	4.2
2001.03	6.6	7.3	5.6	4.3	7.6	:	11.2	7.5	3.3	:	1.9	1.9	3.4	3.2	7.6	4.6	:	3.2	4.2
2001.04	**6.5**	**7.2**	**5.6**	**:**	**7.6**	**:**	**11.1**	**7.4**	**3.3**	**:**	**1.9**	**:**	**3.4**	**3.2**	**7.5**	**4.1**	**:**	**3.4**	**4.3**

Άνδρες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	6.8	7.2	6.1	3.8	8.1	5.7	9.4	8.4	5.4	6.4	1.4	2.0	3.2	3.5	8.4	7.1	5.4	3.0	4.3
2000.04	6.1	6.4	4.6	3.7	7.4	5.6	8.3	6.9	4.0	5.9	1.5	2.0	3.0	2.9	7.7	5.4	4.8	2.8	4.4
2000.12	5.7	6.0	4.5	3.7	7.1	:	7.7	6.2	3.5	5.8	1.4	1.9	2.8	2.4	7.1	4.8	4.4	3.0	4.4
2001.01	5.7	6.0	4.5	3.7	7.2	:	7.8	6.1	3.5	5.7	1.4	1.9	2.9	2.5	7.0	4.6	4.4	3.1	4.3
2001.02	5.6	6.0	4.5	3.8	7.2	:	7.7	6.0	3.5	:	1.4	1.8	3.0	2.5	7.0	4.7	4.2	3.0	4.4
2001.03	5.6	5.9	4.5	3.8	7.2	:	7.6	6.0	3.5	:	1.4	1.6	3.0	2.5	6.9	4.9	:	3.2	4.4
2001.04	**5.5**	**5.9**	**4.5**	**:**	**7.2**	**:**	**7.6**	**6.0**	**3.5**	**:**	**1.4**	**:**	**3.0**	**2.4**	**6.9**	**4.0**	**:**	**3.4**	**4.5**

Γυναίκες

	EU15	Euro zone	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	USA	JAP
1999.04	9.6	10.9	9.1	5.3	9.3	13.9	20.3	12.1	4.8	12.6	2.9	3.8	4.4	4.4	9.0	6.3	4.1	3.7	3.9
2000.04	8.7	9.9	7.4	4.6	8.5	13.3	18.5	10.6	3.6	11.6	2.7	3.4	4.2	3.9	8.8	5.3	3.8	3.1	4.1
2000.12	8.1	9.3	7.1	4.9	8.1	:	17.1	9.6	3.1	11.1	2.7	2.9	4.1	4.0	8.5	4.2	3.4	3.0	3.9
2001.01	8.1	9.3	7.1	4.9	8.0	:	17.1	9.5	3.0	10.9	2.7	2.6	4.1	4.0	8.4	4.5	3.3	3.2	4.1
2001.02	8.0	9.2	7.1	4.9	8.0	:	16.9	9.3	3.0	:	2.6	2.5	4.0	4.1	8.4	4.4	3.3	3.3	3.9
2001.03	8.0	9.2	7.1	4.9	8.0	:	16.7	9.2	3.0	:	2.6	2.4	4.0	4.1	8.3	4.2	:	3.2	4.0
2001.04	**7.9**	**9.1**	**7.1**	**:**	**8.0**	**:**	**16.5**	**9.2**	**3.0**	**:**	**2.7**	**:**	**4.0**	**4.1**	**8.2**				

Πηγή: Eurostat 2001

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➤ 10 Νοεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σάββας Ρομπόλης Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και επιστημονικός διευθυντής του ΙΝΕ) σε ημερίδα του εργατικού κέντρου Βόλου για την "Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση"

➤ 21 Νοεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Ηλίας Ιωακείμογλου) σε ημερίδα του Πανεπιστημίου Κρήτης - Τμήμα Κοινωνιολογίας στο Ρέθυμνο, με θέμα: "ΟΝΕ και αγορά εργασίας".

➤ 23 Νοεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σάββας Ρομπόλης, Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και επιστημονικός διευθυντής του ΙΝΕ) σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο για το "μέλλον της Ευρώπης", με θέμα εισήγησης, "Απασχόληση και κοινωνική Ευρώπη".

➤ 25 Νοεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Θεώνη Σπυροπούλου) σε ημερίδα του Περιφερειακού ΙΝΕ Δυτ. Ελλάδας με τίτλο: "Εργαζόμενοι και Τουρισμός" και θέμα εισήγησης: "Η συμβολή των εργαζομένων στη συμβολή και διάθεση του νέου τουριστικού προϊόντος".

➤ 29 Νοεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γ. Κουζής επιστημονικός σύμβουλος του ΙΝΕ και Λέκτορας Παντείου Πανεπιστημίου) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Τμήμα Οργάνωση και διοίκηση Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιά, σε συνεργασία με την Εταιρεία Δικαίου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και τη συμμετοχή του ΟΜΕΔ με θέμα: Τα νέα χρονικά όρια εργασίας και οι επιπτώσεις τους στην αγορά εργασίας.

➤ 28 Νοεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γιώργος Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Εργατικό Κέντρο Καλαμάτας με θέμα: "Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤ 4-8 Δεκεμβρίου 2001. Συμμετοχή του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΝΕ και Καθηγητή Σάββα Ρομπόλη στην ετήσια συνάντηση των μελών της επιτροπής εμπειρογνωμόνων του ΟΟΣΑ για την "Οικονομία και τη διεθνή μετανάστευση".

➤ 2-9 Δεκεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σ. Ρομπόλης, Γ. Κουζής, Β. Τακούδης) στη συνάντηση εργασίας που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα με αντιπροσωπεία των συνδικάτων της Κ.Α.Κ (Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών). Συντονιστής της συνάντησης εργασίας ήταν το μέλος του Δ.Σ του ΙΝΕ και μονίμου εκπροσώπου της ΓΣΕΕ στη Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ), Γιώργος Ντάσης.

➤ 18 Δεκεμβρίου 2001. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γιώργος Ρωμανιάς και Χρ. Πολυζωγόπουλος) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Εργατικό Κέντρο Ηρακλείου Κρήτης με θέμα: "Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση".

ΙΝΕ / ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Εμμανουήλ Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 106 81